

Πέρα από την Γαύδο

Μετά τα γεγονότα της 21ης Απριλίου, η κοινότητα του Λαυρακά στη Γαύδο χρειάστηκε να απαντήσει σε ένα υπαρξιακό ερώτημα: πώς στέκεται μια κοινότητα που υπάρχει επί δεκαετίες απέναντι σε μια προσπάθεια διάλυσής της. Η απάντηση γεννήθηκε από την ίδια την κοινότητα ως απόδειξη ότι υπάρχει πέρα από κάθε εξωτερική απειλή. Αυτό που από την αρχή της ανάληψης του δήμου Γαύδου από την παράταξη της κυρίας Στεφανάκη είχε σχεδιαστεί ως διάλυση - με αποκορύφωμα το γκρέμισμα των καλυβών - λειτούργησε τελικά ως σύσφιξη και επαναπροσδιορισμός. Άνθρωποι που δεν είχαν μιλήσει ποτέ για κοινότητα βρέθηκαν να οργανώνονται, να αποφασίζουν μαζί, να φροντίζουν ο ένας τον άλλο - με έμπρακτη βοήθεια στους ανθρώπους που έμειναν άστεγοι στην παραλία και με πρωτοβουλίες σε Γαύδο, Χανιά, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο και αλλού. Φανερώθηκε από την πρώτη στιγμή ότι ο δεσμός της κοινότητας με τον τόπο και μεταξύ των ανθρώπων που την απαρτίζουν είναι πιο δυνατός από ό,τι νόμιζαν εκείνοι που ξεκίνησαν την προσπάθεια καταστροφής της.

Η κακοποίηση που δέχτηκαν άφησε ανοιχτό ένα ερώτημα που ποτέ δεν είχε χρειαστεί να τεθεί: τι σημαίνει για τον καθένα, προσωπικά και συλλογικά, αυτός ο τόπος; Με γρήγορα αντανakλαστικά, αναδείχτηκε κάτι που υπήρχε αλλά δεν είχε βρει ακόμη λέξεις ή μορφή. Δύσκολα αντιλαμβανόμαστε τι σημαίνει ο τόπος μέσα στον οποίο υπάρχουμε όσο όλα λειτουργούν αδιατάρακτα. Αυτό που συνέβει στην παραλία όμως, αποκάλυψε θαμμένες ή αδρανείς δυναμικές που μετέτρεψαν το αόρατο σε αδιαμφισβήτητο. Άνθρωποι από παντού - όσοι ζουν εκεί ή επισκέπτονται τον Λαυρακά χρόνια τώρα - ανακάλυψαν ότι αυτό που μοιράζονται είναι κάτι πολύ παραπάνω από έναν κοινό τόπο συμβίωσης. Μοιράζονται ένα μέρος όπου νιώθεις ελεύθερος, ένα περιβάλλον όπου υπάρχουν με τις ελάχιστες εξηγήσεις, ένα κοινωνικό πλαίσιο όπου συναντάς ανθρώπους χωρίς να χρειάζεται να αποδείξεις τίποτα, ενώ ταυτόχρονα είσαι ο εαυτός σου χωρίς να το διαπραγματεύεσαι. Συναντηθήκαμε για πρώτη φορά, όχι τυχαία στην παραλία, αλλά με σκοπό την προστασία ενός ελεύθερου τρόπου ζωής σε αρμονία με το μοναδικό περιβάλλον της Γαύδου. Ανακαλύψαμε ότι μοιραζόμαστε κάτι βαθύτερο από ένα σημείο συνάντησης, μια αντίληψη ύπαρξης διαμορφωμένη μέσα από τις εμπειρίες στις παραλίες και τα δάση της Γαύδου. Μια κατανόηση με βάση την οικολογία, την αμοιβαιότητα, το σεβασμό σε ό,τι δεν μας ανήκει και την αποδοχή απογυμνωμένων ανθρώπων από τίτλους και ρόλους. Οποιοσ/α έχει μένει στη παραλία γνωρίζει ότι ο τρόπος αυτός δεν είναι επιλογή αλλά συνθήκη. Αυτό που είναι πλαστό, δήθεν ή εγωκεντρικό δεν επιβιώνει εύκολα - απλά αποκαλύπτεται, περιθωριοποιείται ή αποχωρεί. Αυτό κάνει τον τόπο δύσκολο για κάποιους, ενώ για άλλους είναι ακριβώς αυτό που ψάχνουν. Μια ευτοπία, ένας τόπος που ταιριάζει με τον τρόπο που θέλουν να υπάρχουν. Αυτή η επίγνωση χτίζει επίσης τα θεμέλια για μια συνύπαρξη πιο πρωταρχική από κάθε θεσμό και επιστρέφει σε αυτή την πρωταρχική μορφή όταν οι θεσμοί απειλούνται με κατάρρευση. Είναι η βάση για κάτι που επιβεβαιώνεται κάθε φορά που οποιοδήποτε είδος επιλέγει τη συνεργασία αντί τον ανταγωνισμό.

Επίσης υπάρχει κάτι που ίσως δεν μαθαίνεται διαφορετικά. Ο δεσμός που έχουμε δημιουργήσει υπάρχει με τον τόπο αλλά και μέσω αυτού. Η σχέση με έναν τόπο δεν είναι ποτέ ουδέτερη. Διαμορφώνεται μέσα από μια σχέση αμοιβαίας η κάποιες φορές βίαιης μεταβολής. Η σιωπή των κέδρων, τα ηλιοβασιλέματα στον Πύργο, οι βόλτες με πανσέληνο στο δάσος, οι νέες γνωριμίες στα καφενεία, η δροσιά στις βάθρες στον Αι Γιώργη, το υπερβατικό πανηγύρι του Αη Γιάννη, οι συγκεντρώσεις για φαγητό σε καβάζες, η

αλληλοβοήθεια σε στιγμές ανάγκης, η προστασία από σεξιστικές και ρατσιστικές συμπεριφορές, η απειλή της διάλυσης - και τόσα άλλα - έχουν συνδιαμορφώσει αυτόν τον δεσμό. Η πηγή του βρίσκεται ακόμα πιο βαθιά, σε κάθε άτομο που έχει συνδεθεί με την κοινότητα του Λαυρακά. Η δύναμη της απάντησης σε αυτούς που πυροδότησαν την ένταση, ήρθε ως απόδειξη σε αυτό που δεν περίμεναν. Κατέστρεψαν μεν κάτι υλικό, άφησαν δε στη θέση του όχι κάτι κενό, αλλά μια καθαρή συνείδηση κοινότητας που δεν κατεδαφίζεται.

Ο Λαυρακάς δεν ανήκει σε κανέναν. Αυτή είναι η θεμελιώδης του αρετή. Κανένας τόπος δεν κατοχυρώνεται μέσω της απλής παρουσίας, του χτισίματος ή της εμπορικής εκμετάλλευσής. Ανήκεις όχι επειδή κατέχεις, αλλά επειδή φροντίζεις και προστατεύεις. Ίσως αυτή να είναι η πιο ουσιαστική μορφή δεσμού που μπορεί να υπάρξει με έναν τόπο. Η ευθύνη απέναντι σε κάτι που σε ξεπερνά, που υπήρχε πριν από εσένα και θα συνεχίσει να υπάρχει μετά από εσένα. Ανήκεις επειδή υποδέχεσαι τους ανθρώπους με τον ίδιο ανοιχτό τρόπο που κάποτε υποδέχτηκαν κι εσένα. Επειδή μεταφέρεις, μέσα από τη στάση και τη συμπεριφορά σου, όσα σου δίδαξε εκεί η παραμονή σου. Επειδή συμμετέχεις όχι μόνο στις στιγμές ελευθερίας, αλλά και στις ευθύνες, στις αποφάσεις και στις δυσκολίες που αφορούν όλους.

Αυτό που επίσης έγινε αντιληπτό είναι ότι το πλαίσιο συμβίωσης που έχει χτιστεί στον Λαυρακά αποτελεί ζωντανή απόδειξη ότι μπορεί να υπάρξει οπουδήποτε οι άνθρωποι επιλέγουν να συναντηθούν με αυτόν τον τρόπο. Στη Γαύδο, Χανιά, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο και αλλού. Αυτό που υπερασπιζόμαστε γεννήθηκε στη Γαύδο και αυτό είναι το πιο ισχυρό επιχείρημα για την προστασία της. Κάθε φορά που καταφέρνουμε να την υπερασπιστούμε, αποδεικνύουμε ότι αυτός ο τρόπος ύπαρξης δεν είναι ουτοπία. Γίνεται σπόρος για νέες ζυμώσεις, στην ίδια τη Γαύδο, που συνεχίζει να υπάρχει και να μας περιμένει, και σε άλλους τόπους, από ανθρώπους που έφυγαν από εκεί γνωρίζοντας ότι είναι εφικτό.